

PRESES APSKATS

Sagatavoja:
Uzziņu un informācijas centrs
Latvijas Nacionālā bibliotēka

13.06.2025

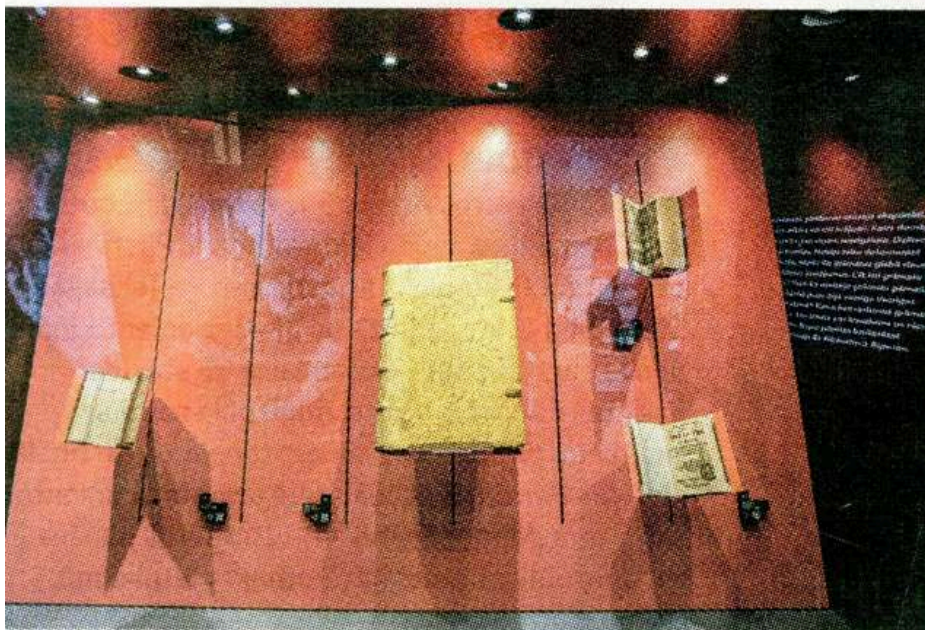
Preses apskatā:

LNB 11. jūnijā seminārs par grāmatniecības pētījumu nozīmi humanitāro zinātņu ainavā; LNB Bibliotēku attīstības centra kolektīvs viesojās Limbažu novada bibliotēkās; LNB Kompetenču attīstības centrs organizēja semināru "Lasītveicināšanas kompetence"; Erasmus+ projekta "AISTER" ietvaros notika tiešsaistes diskusija "Kultūras mantojuma (sa)glābšana krīzes apstākļos"; Latvijas Bibliotekāru biedrības Kurzemes nodaļa organizēja netradicionālās sporta spēles "Bibliotekārs var visu"; Valsts kultūrkapitāla fonds atbalsta Skultes bibliotēkas projektu "Literatūras pietura: Skulte"; Lēdurgas bibliotēkai jaunas telpas; Latvijas Avīzes rubrikā "Izbaudīt kultūru" citēta Ventspils novada Usmas bibliotēkas vadītāja Laura Kļaviņa; u.c. bibliotēku aktualitātes.

Žurnāla Rīgas Viļņi 12. jūnija numurā informācija par izstādi "Melnbaltās domas" Rīgas Centrālās bibliotēkas Čiekurkalna filiālbibliotēkā.

Preses apskatā iekļauti raksti no Latvijas centrālajiem un reģionālajiem laikrakstiem.

TIESĪBAS UZ INTELEKTU

◀ **LATVIJAS** Nacionālā bibliotēkas (LNB) projekta *Grāmatā un sabiedrība Latvijā: Eiropas dimensija un kultūras pārmaiņas* komanda aicina uz semināru 11. jūnijā pulksten 15 Virtakas klasē (1. stāvā). To vadīs projekta un LNB pētniecības vadītājs Pauls Daija un vadošais pētnieks Mārtiņš Mintaurs. Komanda diskutēs par grāmatniecības pētījumu nozīmi humanitāro zinātņu ainavā.

Avots: Diena

Datums: 10.06.2025

Alojas pusē viesojas LNB pārstāvji

Piektdien Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Bibliotēku attīstības centra kolektīvs viesojās mūspusē, lai pieredzes apmaiņas braucienā paviesotos Limbažu novada bibliotēkās. Viņi apmeklēja darbīgo bibliotēku *Sala*, izzināja tās ikdienu un runāja par iespējamo sadarbību. Pēc tam ceļš veda uz Alojas Ausekļa vidusskolu, kur apskatīta ne tikai mājīgā lasītava, bet arī renovētās skolas telpas. Ikviens šāda tikšanās abpusēji uzlādē un iedvesmo turpmākajam darbam.

Avots: Auseklis

Datums: 11.06.2025

Vasaras brīvlaikā bērni jāmudina lasīt grāmatas

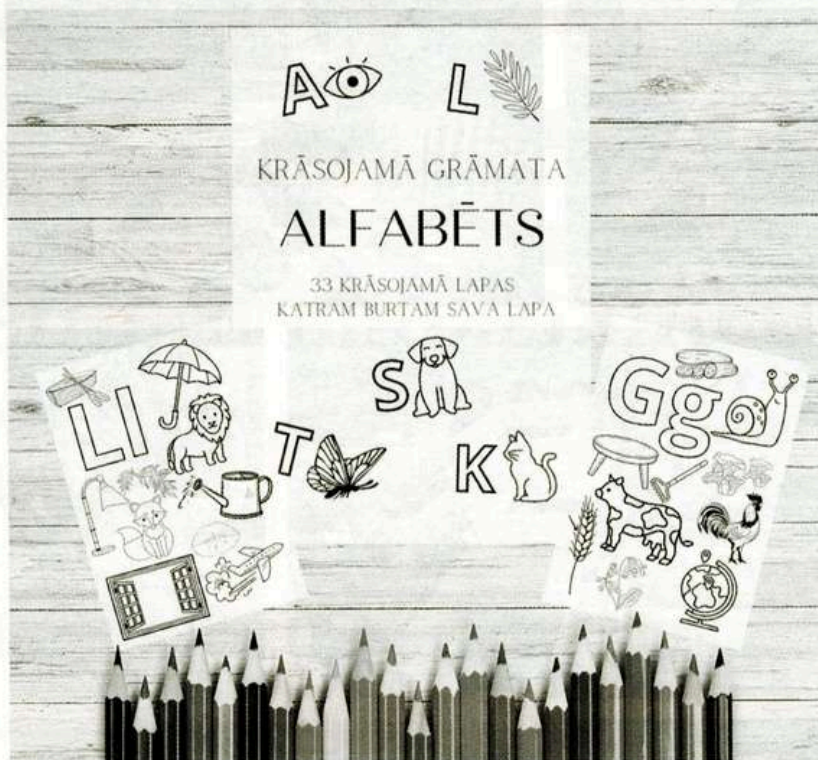
Jūnija pirmās nedēļas nogalē Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Kompetenču attīstības centrs organizēja divu dienu semināru skolu pedagogiem un bibliotekāriem, kā arī publisko bibliotēku bibliotekāriem "Lasītveicināšanas kompetence". Kaut arī semināra mērķauditorija ir samērā šaura, temats, par kuru tika referēts un diskutēts, skar absolūti lielāko daļu Latvijas iedzīvotāju.

No četrus gadu vecuma

Mazliet ilgāk nekā gadu aktīvi darbojas sabiedrības iesaistes kustība augstākā līmeņa lasīšanas atbalstam, lai nostiprinātu lasīšanas tradīcijas sabiedrībā un pilnveidotu jaunās paaudzes lasītprasmi. Tās nosaukums – "Restarts lasīšanai". Kāpēc šīs aktivitātes svarīgas, īpaši bērnu un jauniešu, bet arī citu vecumgrupu vidū, klātesošajiem pastāstīja LNB Bērnu literatūras centra vadītāja Silvija Tretjakova. Viņa iepazīstināja ar dažādām lasītveicināšanas programmām un projektiem. Savas uzrunas sākumā S. Tretjakova uzmanību vērta uz zinātniskām atziņām, no kurām viena ir, ka bērns ar grāmatu pasauli jāsāk iepazīstināt jau no trīs četrus gadu vecuma, kad viņš labvēlīgos apstākļos visveiksmīgāk apguš dažādas prasmes, tostarp arī lasīšanu. Tas ir laiks, kad mazulim notiek 85% smadzeņu attīstība, taču Latvijā diemžēl lasīšanas programmas tiek piedāvātas, sākot no vēlākā vecuma, kas būtu jāmaina. Mazam bērnam grāmatu iepazīšana, protams, notiek kopā ar vecākiem vai vecvecākiem. Viena no tām ir kopīga lasīšana, kā arī citas nodarības ar grāmatu – pārrunājot vai izspēlējot lomu spēles izlasīto vai citādi mijiedarbojoties. Šādas nodarbes veicina mažu kognitīvo, emocionālo un sociālo izaugsmi, kā arī nostiprina bērna un vecāku attiecības, veido mažu pašcieņu un nostiprina veselību. "2016. gadā tika publicēts "Social Science & Medicine" pētījums – ja bērns līdz 3. klases beigām neiemācās tekoši lasīt, viņam būs regulāri sarežģījumi ar mācību vielas apguvi skolā", viņa pāuda. "Tie bērni, kuri aiziet uz skolu, jau protot lasīt, mazāk slimos. Izskaidrojums ir vienkāršs: viņiem būs mazāk stresa."

Lai atziņas realizētu dzīvē, vispirms jāstrādā ar vecākiem. Tāpēc vairāku Latvijas slimnīcu dzemdību nodaļās jaunajai māmiņai pasniedz dāvanu, kurā ir skaista krāsaina grāmata, kuru jau drīz pēc bērna piedzimšanas var viņam rādīt.

Diemžēl mūsdienās pastāv arī tādi mājokļi, kuros neatrast nevienu grāmatu. "Bērna izaugsmei un attīstībai tas ir ļoti slikts, jo vide daudz ko nosaka. Bērni, kuri uz-

BĒRNIEM UN JAUNIEŠIEM ir svarīgi ne vien apgūt lasītprasmi visaugstākajā līmenī, bet arī uztrenēt vizuālizprātņi. Šim nolūkam lieti noder krāsojamās grāmatas ar uzdevumiem.

UZZINA

Nacionālās skaļās lasīšanas Zemgales fināls notiks 2025. gada 20. septembrī Jelgavā. To organizē Jelgavas pilsētas bibliotēka. Skaļās lasīšanas prasmē sacentīsies deviņi dalībnieki – pa trīs no Bauskas, Dobeles un Jelgavas novada. Norises vieta vēl tiks precizēta.

turas vidē, kurā ir grāmatas, pat ja tās netiek šķirstītas un lasītas, ir gudrāki par tiem bērniem, kuri dzīvo bez grāmatām. Tāds ir Austrālijas zinātnieku secinājums. Mēs savā praksē esam novērojuši to pašu," atklāja S. Tretjakova.

Brīvlaikā izlasāmo grāmatu saraksts

Tilpat svarīga kā prasme lasīt ir arī prasme izvēlēties, ko tieši lasīt. "Bērnu literatūras centrā ir aptuveni 15 000 grāmatu. Lai tās visas izlasītu, būtu vajadzīgi 100 gadi. Tas nav iespējams, tāpēc bērnam ir jāiemācās izvēlēties," pāuda S. Tretjakova. Taču, lai zinātu, ko tieši izvēlēties, ir svarīgi pazīt grāmatu pasauli. Viens no soļiem, lai to veicinātu, ir tā sauktais vasaras lasīšanas iazi-

Ja bērns līdz 3. klases beigām neiemācās tekoši lasīt, viņam būs regulāri sarežģījumi ar mācību vielas apguvi skolā

nājums. Agrākos gados skolēniem bija vasaras brīvlaikā obligāti izlasāmas literatūras saraksts, mūsdienās iederīgāks šķistu vārdu savienojums "vasaras lasīšanas izaicinājums". LNB mājaslapā ir publicēti vasaras lasīšanas grāmatu saraksti, kur katrā ir minēti ap 60 izdevumi.

Diskutējot par vasaras lasīšanu, vairāki skolu bibliotekāri norādīja, ka latviešu valodas skolotāji šim jautājumam pievēršas nenopietni. Viņu ieskatā grāmatu lasīšana brīvlaikā ir katra skolēna paša brīva izvēle. Tas, protams, raida vēstījumu, kas var arī nelasīt. Atbildot, ka šādā situācijā rīkoties, S. Tretjakova atsaucas uz Zandas Rubenes grāmatu "Digitālā bērība", kur autore lieto ļoti iederīgu vārdu savienojumu "bērnu varas laiks". Tas nozīmē, ka daudz nodarbu tiek izvēlētas pēc principa "Es gribu!", nevis pēc tā, kas man būtu vajadzīgs. "Lai stimulu lasīšanu, pret bērniem ir

jābūt prasīgām! Prasīgums bērībā viņiem palīdzēs vieglāk izdzīvot nākotnē", pāuda LNB Bērnu literatūras centra vadītāja.

Lai jaunatni pēc iespējas vairāk rosinātu lasīt, kopš 2002. gada Latvijā darbojas lasīšanas veicināšanas programma "Bērnu žūrija", kas atstājusi nozīmīgu ietekmi uz lasītprasmes rādītājiem. 2009. gadā bija tikai 2,9% ļoti labu lasītāju 15 gadu vecumā, bet 2021. gadā to ir 4% (PISA dati). Tāpat bērnu vidū arvien iecienītāks top skaļās lasīšanas sacensības, taču, lai tajās spētu piedalīties, ir jālasa ikdienā.

Attēlu laikmets

Par ilustrāciju nozīmi bērnu grāmatās un ne tikai to referēja mākslas maģistre Aiga Dzalbe. Sava priekšlasījuma sākumā viņa norādīja, ka mūsdienās tekstu laikmetu nomainījis attēlu laikmets. Uzreiz precizējams, ka latviešu grāmatniecībā pirmais piemērs, kur ilustrācija un teksts vienlīdz nozīmīgi, ir Vecā Stendera "Bildu abīce" (1987).

Attēlu grāmatu lapaspusēs pirmā palīdz saprast tekstu, taču ir jārekinās ar to, ka mūsdienās mākslinieki dažkārt izaicina tradicionālo ilustrāciju robežas. Kā viens no šādiem piemēriem ir Oto Zitmaņa

attēli Kārļa Vērdiņa dzejas krājuma "Burtiņu zupa", kur mākslinieks bija darbojies ekspresionisma tradīcijā, taču daļai lasītāju šīs ilustrācijas nebija pieņemamas.

Savukārt vecākiem un skolotājiem ir jānodrošina bērniem iespēja pārdomāti strādāt ar vizuālu saturu tā, lai viņi iemācītos redzēt, interpretēt, analizēt, vērtēt un lietot attēlus pārdomāti un ētiski. Ilustrācijas, tāpat kā vārdi, veido noteiktu semiotisku sistēmu, un tām ir ar kultūru saistītas nozīmes. Tāpēc paralēli lasīšanai bērnam būtu nepieciešams trenēt arī vizuālizprātņi. A. Dzalbe minēja piemēru, kas varētu noderēt, un tā ir Jurgas Vīles un Līnas Itagaki grafiskā novele "Sibīrijas haiku".

Latviešu grāmatniecībā līdz galam nav izmantotas tās iespējas, ko sniedz vizuālizprātnes trenēšana ar attēlu palīdzību. Nenovērtējamas šajā ziņā būtu krāsojamās grāmatas, kur bērnam ne vien jāizkrāso attēls, bet arī ar līnijām jāsavieno punkti, tā zīmējumu izveidojot pašam.

Pārveidotās pasakas

Par to, kas darāms, lai mazajiem lasītājiem neveidotos stereotipi, un kādi ir tabu temati bērnu literatūrā, referēja literatūrzinātniece Ilze Stikāne. Viņas priekšlasījuma temats – "Kas ir laba bērnu literatūra?". Ņemot vērā, ka bērnu literatūras klāsts ir ļoti plašs un tajā viegli kaut ko jaunu nepamanīt, referente vērta uzmanību uz tādu pasaules literatūrā konstatējamu fenomenu kā pārveidotās pasakas. To mērķis ir piedāvāt bērniem dažādas skatījumus, lai izvairītos no stereotipiem. Piemēram, vilks ne vienmēr ir lielais ļaunais, bet var būt arī draudzīgs, nodarbināts pats ar savām problēmām un pat veģetāriets. Ari lācis ne vienmēr var būt labais milzis, kā arī Sarkangalvīte – ne vienmēr neaizsargātā mazā meitenīte. Populārais sižets par Sarkangalvīti pārveidotajā pasakā izklāstīts šādi: vilks Sarkangalvīti nemaz nav vēlējis apst, bet ir bijis ļoti izsalcis, turklāt Sarkangalvīte tam nemaz nav garšojusi. Priecē, ka arī latviešu autori rada darbus fantāzijas žanrā, turklāt tie iznāk sērījās.

Kas attiecas uz dažādu tematu izvēli, bērnu un jauniešu literatūrā bieži uzmanības fokusu nokļūst tādas vērtības kā draudzība, mīlestība, gīme, mīļais, Zeme, sava pasaule, dzīvība, daba, brīvība, taisnība, godīgums, identitāte. Taču ar bērniem ir jākomunicē arī par tām lietām, kas nav ne jaukas, ne patīkamas, kā, piemēram, karš, slimība, nāve u.c. Būtu nepareizi tās ignorēt, taču jāatrod istais veids, kā bez bēdēšanas un negatīvu emociju izraisīšanas par tām runāt. Un autoriem tas izdodas. ■

— Lāsma Gaitniece

Gatavoties krīzei, pirms

Kultūras mantojuma glābšanā svarīga ir vietējās kopienas iesaiste, tomēr vienlaikus nedrīkst

DIĀNA JANCE

Maija beigās "Erasmus+" projekta "AISTER" ietvaros notika dažādu jomu ekspertu tiešsaistes diskusija "Kultūras mantojuma (sa)glābšana krīzes apstākļos". Viens no projekta partneriem ir Latvijas Universitāte (LU), tās Humanitāro zinātņu fakultātes (LU HZF) Digitālo humanitāro zinātņu centrs, kā arī LU bibliotēka. Projekta partneri ir arī Luksemburgas Universitāte, organizācija "Web to Learn" no Grieķijas, Kijivas Tarasa Ševčenko Nacionālā universitāte un Eiropas digitālā bibliotēka "Europeana".

Diskusiju Rīgā vadīja LU bibliotēkas direktors **ULDIS ZARIŅŠ** un tajā piedalījās **JĀNIS VANAGS**, Ziemeļvalstu Noturības organizācijas (CiReN) valdes loceklis, **MĀRCIS KALNIŅŠ**, Nacionālā Kultūras mantojuma centra (NKMP) eksperts, LU HZF Vēstures un arheoloģijas nodaļas pētnieks, **MĀRIS KALINKA**, Rīgas Tehniskās universitātes asociētais profesors un **INESE VAIVARE**, Latvijas Platformas attīstības sadarbībai (LaPAS) direktore.

Kopīgi analizējot digitālās izpausmes un ētiskos izaicinājumus kultūras mantojuma aizsardzībā krīžu situācijās, saruna īpaša uzmanība tika pievērsta sabiedrības līdzdalībai, profesionāļu sagatavotībai un atbildīgai tehnoloģiju izmantošanai kultūras identitātes saglabāšanai. "Kultūrzīmes" piedāvā būtiskas diskusijas fragmentus.

Pamatvērtības krīžu un katastrofu pārvaldībā – nemainīgas

Uldis Zariņš: Projekta tverums kopumā ir ļoti plašs, tajā tiek runāts gan par maksimālo intelektu, gan par sabiedrisko zinātni tieši kultūras mantojuma saglabāšanas ārkārtas situāciju kontekstā, tālāk arī pētot, kā šīs tēmas varētu ieviest universitāšu izglītības programmās. Pēdējā laikā, aplūkojot šos jautājumus, projekta ietvaros notikušas jau trīs dažādas ekspertu apalo galdu diskusijas.

Šajā diskusijā nolēmām fokusēties tieši uz kultūras mantojuma pārvaldību krīžu situācijās un to, kā izmantot digitālās tehnoloģijas un iespējami iesaistīt sabiedrību. Protams, šobrīd un arī šā projekta ietvarā īpaši fokussējami uz notiekošo UK-

"Militāri un bruņoti konflikti nenotiek vaļs karaļu un valstu līmenī, tās tik tiešām ir sadursmes starp kultūrām, kur kultūras arī cieš." Ukrainas senlietu muzejs

rainā, tātad uz militāru apdraudējumu, bet skaidrs, ka krīze ir jebkāda ārkārtas situācija, kas apdraud kultūras mantojumu. Vai tas būtu uguns vai ūdens, vai arī kādi citi ārkārtas apstākļi.

stošiem brīvprātīgo, un kādam jāspēj viņus pārvaldīt, vienlaikus neradot papildu draudus mantojumam. Pa gājušā gada kopā ar Igaunijas biznesa skolu aizsākām Baltijas pirmo krīžu pārvaldības

2000 gadiem Pompejos un senajā Romā, ir bijušas aktuālas pēdējā gadsimta militārajos konfliktos un ir aktuālas arī šodien Ukrainā.

Pašas galvenās lietas ir praktiskas procedūras, or-

ir negaidīta un kurai nevienam nav gatavs. Otrs – rīcības, kas notiek pašā krīzes brīdī. Trešais – procesi, pasākumu aktivitātes, kas notiek pēc krīzes.

U. Zariņš: Pēdējo pāris gadu laikā notiek pakāpeniska pārkārtošanās no teorētiskā un stratēģiskā plānošanas līmeņa uz jau praktisku plānošanu. Cik tālu šobrīd esam savā domāšanas un arī rīcības spējas ziņā?

Mārcis Kalniņš: Maijā Parīzē notika UNESCO Ci-

kur kultūras arī cieš. Un līdz ar to pēc būtības kopš 2000. gadu sākuma militāru konfliktu mērķis daudzkārt kļuvis tieši kultūras mantojums, piemēram, Tuvajos Austrumos. Šobrīd konflikti notiek mums blakus esošā Eiropas teritorijā. Šā brīža realitāte un geopolitiskā situācija piešķir rīkoties ļoti strauji, tai skaitā šogad pirmo reizi lielā mērogā vairākos piegājienos Latvijā notiks mācības tieši ar kultūras mantojumu saistītiem objektiem. Šobrīd plāns ir izstrādāt un visas iesaistītās puses, cerams, zina, kas jāizdara, kāda informācija jāapkopo, lai šo plānu faktiski ieviestu un pārvestu reālās darbības. Tiesa, kultūras mantojums vienmēr ir cietis no konfliktiem un katastrofām. Eiropas vēsture ir vesels laikmets, kurš sācies ar izlaupītu kultūras vērtībām, – vikingu laikos.

Viena no dzīves realitātem, kurā mēs kā valsts geopolitiski atrodamies, ar ko mums jāreķinās: mums blakus esošās valstis ir iesaistītas karadarbībā un cieš kultūras mantojums. UNESCO forumā arī tika prezentēts risks, ar ko UNESCO šobrīd uzskaita Ukrainā cietušos kultūras mantojuma objektus, un toreiz uz ekrāna pēdējais cipars bija 492, no kā aptuveni puse ir ēkas un mākslas pieminekļi, ceturta

JĀNIS VANAGS:

"Cilvēki, kas krīzēs iesaistās kultūras mantojuma glābšanā ar palīdzēšanu, iesaistīšanos, palīdz arī sev."

PUBLICITĀTES FOTO

Jānis Vanags: Organizācijā "CiReN" apvienojam tos krīžu ekspertus, kas strādā ar kodolkrīzēm, tai skaitā rūpnieciskajām avarijām, terorisma krīzēm, kibercīņām. Vērts atminēties, ka jau senajā Romā tika dibināti pirmie ugunsdzēsības un glābšanas dienesti. Organizācijas kultūras jomā ir īpašas, un tām ne tikai jāspēj tikt galā ar krīzēm, bet jomai piemīt arī dvēseles dziedāšanas efekts. Respektīvi, cilvēki, kas krīzēs iesaistās kultūras mantojuma glābšanā ar palīdzēšanu, iesaistīšanos, palīdz arī sev. Tas uzliek arī papildu pienākumus, jo, teiksim, bibliotēkas krājumu vai mākslas priekšmetu glābšanas laikā var piedalīties tūk-

MĀRCIS KALNIŅŠ:

"Ja šajā jautājumā sevi salīdzinām ar Skandināvijas valstīm, tad esam vismaz soli viņiem priekšā."

PUBLICITĀTES FOTO

kursu gan uzņēmējiem, gan MBA studentiem. Protams, krīžu pārvaldības un arī mantojuma glābšanas kontekstā var izmantot arī maksimālo intelektu, ar tā palīdzību var samazināt izmaksas. Pamatlietas jeb pamatvērtības krīžu un katastrofu pārvaldībā gan paliek nemainīgas, tās bija aktuālas pirms

ganizācijas vadības izpratne par to, ka tās ir vajadzīgas, pašas organizācijas darbinieku un iesaistīto spēju piedalīties krīžu mācībās, treniņos. Visi pasākumi tiek dalīti trīs nosauktos etapos. Viens ir pasākumu bloks: ko darām, lai sagatavotos krīzei, pirms tā vēl sākusies, jo laikiem gan vissliktākā krīze ir tā, kura

vilmilitārās alianses kultūras mantojuma aizsardzībai forums, kas izveidots saistībā ar pasaulē esošajiem militāriem bruņotajiem konfliktiem tieši kultūras mantojuma aizsardzības ziņā. Militāri un bruņoti konflikti nenotiek vaļs karaļu un valstu līmenī, tās tik tiešām ir sadursmes starp kultūrām,

tā sākusies

aizmirst arī psiholoģisko faktoru

daļa – reliģiska rakstura cēlnes. Latvijai patīk salīdzināties ar citām valstīm, bieži salīdzināties ar Igauniju vai Lietuvu, bet, ja šajā jautājumā sevi salīdzinām ar Skandināvijas valstīm, tad jāatzīst, ka esam vismaz soli viņiem priekšā, protams, process jāturpina.

Skarbā Ukrainas pieredze

U. Zariņš: Māris Kaļinka ar koleģiem 2022. gada ar Kultūras ministrijas atbalstu bija Ukrainā un veica kara postījumu dokumentēšanu 3D digitalizācijā.

Māris Kaļinka: Kopš 1998. gada man uzkrāta pieredze gan restaurācijā, gan arī vērtību saglabāšanā un arhivēšanā. Jautājums, kas rodas ikreiz – vai sabiedrība psiholoģiski ir gatava akceptēt kultūras vērtību saglabāšanu krīzes apstākļos. Ukrainā mēs bijām Černihivā, un tur būtisks bija bibliotēkas jautājums un izšķiršanās, kas tad ir saglabājamās vērtības. Uzldzījums no bumbas izplatīta vilņa bija cietusi arī pati unikālā ēka, vienlaikus nedrīkst aizmirst psiholoģisko faktoru un to, ka iedzīvotājiem primārās tēmas ir sociālās vajadzības. Vēl būtiska problēma ir ļoti spilgtā pieredzē atšķirība, par to, kas tiek nopublicēts un kāda ir realitāte dabā, kas tiešām ir sagrāvēs vai nav.

Kultūras mantojuma, nekustamā mantojuma kartēšana jau notikusi visos laikos, tā notiek arī Sirijā un Irākā kara un citos konfliktos, tiesa, varbūt nav tik regulāra. Eiropas Savienība ik pa laikam projektu uzskaites, kuras definē informācijas marķēšanu jeb informācijas ticamību.

Es redzēju, kā vienas dienas laikā pie Baltkrievijas robežas pazuda unikāla koka baznīca. Būtišķi tagad mums vienīgajiem Latvijā ir šīs baznīcas kopija tieši no tā brīža, kad tā jau daļēji bija sagrāta. Tagad šī kopija ir nodota arī Ukrainai. Pēc pāris mēnešiem tā pilnībā sabruka, jo kā objekts atradās daļēji konflikta zonā, nepaspējām to nostiprināt.

Kijivā Sofijas un citas katedrāles tiek rūpīgi dokumentētas, lai saglabātu to unikālos gleznojumus, bet jāsaprot, ka visu nav iespējams dokumentēt, turklāt daudzi kultūras mantojuma objekti ir tik unikāli, ar tik īpašu krāsojumu un gravējumu, ka, lai tos atbilstoši dokumentētu, vajadzētu digitāli attēlot tehnoloģijas. Kultūras mantojums gan nav tas pats, kas

ka, kur investēt naudu, tā tas bijis visos laikos, bet vismaz pēc krīzes daļa vērtību paliks digitālos aktīvos un bibliotēkās.

Kara apstākļos, piemēram, Irākā, centāties vismaz daļēji apmācīt NATO un citu valstu karavīrus, kas ir kultūras mantojuma vē-

teiks, vai cilvēks kaut ko darīs vai nedarīs. Vai viņš darīs savai valstij, vai viņš darīs tikai sev.

Tehnoloģijām ne vienmēr ir jābūt ļoti advancētām, arī pavisam vienkāršas lietas mums var palīdzēt. Runājot par kultūras cilvēka funkcionalitāti, ir tāds termins

tāji: vai tas ir mūsu daudzstāvu nams vai privātmāju ciemats, vai arī tas ir vēl cits mazāks areāls. Jebkurā situācijā valsti, tās dienestiem ir vajadzīgs reakcijas laiks, tāpēc ārkārtīgi svarīga ir arī kopiena ap kultūras institūcijām. Turklāt – varbūt kultūras institūcija kā centrs pat var spēlēt ārkārtīgi lielu nozīmi tieši savas kopienas gatavībā un krīzes reakcijā. Kultūras institūcijas kā kopienu centri, nevis tikai kā grāmatu izsniedzēji, ir tas potenciāls, kas mums ir jākapitalizē. Turklāt, jau tagad darot, kultūras organizācijas ir ārkārtīgi spēcīgas – pirmkārt, nodroši-

vēkiem, kuri būs iesaistīti, jo neko nedos, kā saka, "pliks cilvēks". Ja runājam par militāru konfliktu, tad tā ir bruņaverte, kas ir vajadzīga. Nepieciešams lēna gara vienārs, tā teikt, "masēt" savu civilās aizsardzības komisijs, pašvaldību un citas institūcijas, lai tiešām šādos uzkrājumus veidotu, jo pretējā gadījumā cilvēks nebūs funkcionāls.

U. Zariņš: Ukrainas pieredze rāda, ka vissvarīgākā nav pat pašu priekšmetu digitalizācija, bet vismaz sarakstu esamība, lai zinātu, kas pazudis. Kādas varētu būt idejas, kā izmantot mākslīgo intelektu, lai būtu ātra un iespējami pilnīga informācija par kultūras mantojumu?

M. Kalniņš: Mums jau ir piemēri no pasaules, sabiedrības sadarbošanās veids, kā tiek digitāli atjaunoti kultūras pieminekļi. Piemēram, Tuvajos Austrumos cilvēki iesūta viņu uzņemtas fotogrāfijas un no tām tiek ģenerēta konkrēta pilsēta, pils vai ēka.

MĀRIS KAĻINKA:

"Es redzēju, kā vienas dienas laikā pie Baltkrievijas robežas pazuda unikāla koka baznīca."

PUBLICITĀTES FOTO

INESE VAIVARE:

"Varbūt kultūras institūcija kā centrs pat var spēlēt ārkārtīgi lielu nozīmi tieši savas kopienas gatavībā un krīzes reakcijā."

PUBLICITĀTES FOTO

tibas. Protams, tiek bombardēti, turklāt viens ir krīze, bet otrs – objekti tiek pakļauti dabas apstākļiem. Ir ļoti būtiski sabiedrību apmācīt novērtēt un spēt saglabāt vērtības, saprast – ko darīt un ko nedarīt.

Iesaistē noteicošās – vērtības

U. Zariņš: Problēma, ko mēģinām risināt, runājot tieši par sabiedrības iesaisti un mākslīgo intelektu, ir kapacitātes jautājums. Varam uzrakstīt iestāžu darbības plānu, sarakstīt tur atbildīgās personas par procesiem, kurš par ko atbild, bet jāreķinās, ko darīt reālā situācijā. Ukrainas pieredze liecina – ja ir ap 30 cilvēku kolektīvs, tad krīzes situāciju risināt ieradīsies trīs no viņiem, tāpat 10%, un to nevienam nevar pārnest, skaidrs, ka cilvēkam tāda situācijā iestājas pilnīgi citas prioritātes, pilnīgi cita vērtību sistēma.

Inese Vaivare: Reiz Reinis Pozņaks teica, ka es esot sieviete ar lāpstu, tā arī sevi identificēju: ja vājā, zemi rakšu, ja vajadzēs, ienaidsniekam iecirtīšu. Vēl gribu teikt skaļu frāzi – šobrīd mūsu drošība ir sieviešu rokās, turklāt arī diskusijas dalībnieku sarakstā saskaitīju, ka 77% ir sievietes.

Šobrīd no teorētiskā koncepta viedokļa ļoti daudz runā, kā pārvarēsīm krīzi, tas ir iekļauts arī Eiropas Savienības jaunajā gatavības stratēģijā. Bet ir viens solis pirms tam – mums ir jādara viss, lai krīze neiestātos. Tas ir, ko šobrīd kultūras institūcijas var darīt vislabāk no visām pārējām, tai skaitā arī, protams, pilsoniskajā kontekstā, ko konfliktu novēršana nozīmē gan demokrātijā saliedētību, gan vērtību orientāciju. Krīzes brīdī tieši vērtības būs tās, kuras no-

kā duālā nozīme, duālā pielietojamība. Ļoti iespējams, ka uz kultūras cilvēkiem "acis met" ne tikai Kultūras ministrija vai kultūras institūcijas, visticamāk, to dara arī Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (VUGD), jūsu civilās aizsardzības komisija, iespējams, arī militāristi, tāpēc ka, protams, krīzes situācijā mūsu pirmais uzdevums būs aizsargāt valsti un darīt visu iespējamo, lai ienaidnieks neietu tālāk un mūs neokupētu.

Tāpēc elastība un gatavība pieslēgties kādām citām funkcijām būs ārkārtīgi kritiska. Skaidrs, ka korists, iespējams, ir arī mednieks un arī vēl vietējais policists, līdz ar to ļoti iespējams, ka, plānojot krīzes gatavību, viņš jau ieskaitīts no trim dažādām institūcijām.

Klausoties ārkārtīgi priecēja dzirdēt, ka paredzētas arī praktiskās izspēles, kuras, protams, cilvēkiem ļoti atver acis uz to, kas realitātē notiks vai nenotiks. Ja nav elektrības, tad jāsaprot, ko tagad iedomājamies, kā varēsīm kaut kur transportēt kultūras vērtības, bet tajā brīdī, kad būs jātransportē bērni vai cilvēki no sociālās aprūpes namiem, tas jebkuram būs ļoti smags, ētisks dilemmas.

Protams, arī jau minētā psiholoģiskā gatavība. Trešais punkts ir par kopienām, jo kopienas ir pirmie reaģē-

not kompetenču stiprināšanu ikdienā, sākot ar pilnīgi tehniskām kompetencēm: orientēties apkārtnē, sniegt informāciju, arī domāt par aizsardzības līdzekļiem cil-

U. Zariņš: Gan sabiedrības iesaiste, gan mākslīgā intelekta izmantošana, protams, no vienas puses, ir iespēja, no otras puses, rada papildu riskus. Arī Varšava

AKTUĀLI

Latvijas kino piedalās Ansi un uzvar Viļņā

Jau no 8. līdz 14. jūnijam Latvijas animācijas filmu režisori, studiju pārstāvi un citi nozares profesionāļi atrodas Francijā, kur piedalās vienā no pasaulē nozīmīgākajiem animācijas forumiem – Ansi starptautiskajā animācijas filmu festivālā. Latvijas animācija Ansi ir pārstāvēta gan festivāla studentu filmu konkursā ar Andreja Brivulja īstfilmu "Tiriba", gan citos festivāla programmas seansos, arī vienīgajā filmu tirgū MIFA.

Par animācijas mākslas Meku devētais Ansi starptautiskais animācijas filmu festivāls un tam paralēli notiekošais filmu tirgus MIFA ("Marché international du film d'animation", šogad – 10.–13. jūnijā) jau 66 gadus pulcē pasaules vadošos animācijas jomas profesionāļus un pērn sasniegta apmeklējuma rekords – festivāla norisēs piedalījās vairāk nekā 16 000 akreditētu nozares

profesionāļu; šogad Ansi festivāla programmas atlasītas no 3900 filmām, kas iesniegtas no 100 pasaules valstīm.

Šogad Latvijas animāciju Ansi konkursa programmas pārstāv jaunā režisora Andreja Brivulja animācijas īstfilma "Tiriba"/"Cleanliness", kas balstīta dzejniece Karļa Vērdiņa tāda paša nosaukuma dzejoļi un, mijot humorpilnus mirklus un rūgtas atklāsmes, atklāj kāda biroja darbinieka ikdienu. Datoranimācijas tehnika veidota īstfilma, kas tapusi kā daļa no režisora studijām Latvijas Mākslas akadēmijā, iekļauta Ansi Studentu filmu konkursā.

Latvijas animācijas filmas tiek izrādītas arī ārpus konkursu skatēm. Programmā "Ancey Presents", kas izceļ starptautiskā kino daudzveidību, piedāvājot animācijas pilnmetražu izlasi no visas pasaules, iekļauta Reiņa Kalnaļēja režisētā animācijas pasaka "Telmas ideālā dzimēnī" (2025, Studi-

pēc Otrā pasaules kara faktiski tika atjaunota pēc fotogrāfijām. Vai šobrīd domājam par to, ka mākslīgais intelekts mums var palīdzēt to izdarīt ātrāk, kvalitatīvāk?

I. Vaivare: Ir vēl viena līdzīga tēma: kara noziegumu dokumentēšana. Kad aizsākas Krievijas agresīvais iebrukums Ukrainā, tad ārkārtīgi intensīvi tika meklēti arī cilvēki ārpus valsts, piemēram, arī Latvijā, kas varētu palīdzēt kvalitatīvi, uzsvērt tieši kvalitatīvi, dokumentēt šos noziegumus, turklāt dokumentēt arī izvestās vērtības. Otrs – šobrīd valstiskā līmenī veidojam cilvēku kartotāžu pēc funkcijām, ļoti konkrētām operacionālām funkcijām un viņu gatavību krīzē reaģēt. Līdz ar to, iespējams, ka arī šeit būtu jādefinē kaut kāda ļoti konkrēta funkcionalitāte un konkrēts prasījumu kopums. Un pēdējā odziņa, ko griebeju piemest, – mēs atkopsim šādu šobrīd mēdelājam uzvaras versiju, bet atceresimies, ka var būt arī okupētas teritorijas versija, kad kultūras institūcijām būs būtiska pretošanās funkcija.

U. Zariņš: Šis jautājums ir atsevišķas diskusijas vērts. Par to, ko varam prasīt no mantojumu jomas profesionāļiem, bibliotekāriem, arhivistiem, mantojuma sargiem: vai viņiem jāpaliek okupētajās teritorijās, vai arī viņiem, tāpat kā visiem pārējiem, evakuācijas procesā jākāpjas. Un tad seko nākamais solis – vai varam sagaidīt no iedzīvotājiem, lai viņi pēc būtības okupētajās teritorijās riskē ar savu dzīvību? Tā būtu ļoti svarīga diskusija. [K]

ja RIJA). Savukārt īpaša bezmaksas brīvdabas seansa sagādās iespēja baudīt Ginta Zilbaloza pasauleslaveno filmu "Straume" (2024, "Dream Well Studio"), kas pērn Ansi saņēma četras balvas.

Panākumus piedzīvo arī citu žanru Latvijas filmas citviet Eiropā. Režisores Signes Birkovas debijas pilnmetražas spēlfilma "Lotus" 8. jūnijā Lietuvas nacionālā kino balvu pasniegšanas ceremonijā saņēma "Šudraba dzērvi" kā "Gaļa labākā kopražojuma filma". Filma "Lotus" tapusi "Studija Lokomotive" sadarbībā ar Lietuvu "Studio Uljana Kim", ar Nacionālo kino centru un fonda "Eurimages" finansālo atbalstu. "Īpašākais šajā projektā ir lietuviešu aktrise Severija Janušauskaite, kura filmā atveido varoni, kura runā latviski. Tas ir patiesi lietuviešu lietuviešu sadarbības triumsfs," teikusi režisore Signe Birkova. [K]

ANITA BORMANE

Bibliotekāri sacenšas un sadraudzējas

Latvijas Bibliotekāru biedrības (LBB) Kurzemes nodaļas ceturrtās netradicionālās sporta spēles *Bibliotekārs var visu* izziņošanā un jautra gaisotnē šogad rīkoja pērnā gada uzvarētāji, Skrundas bibliotekāri. Uzvaras laurus plūca Olaines komanda *Kopiena lasa*, otrā vietā *Liepājas brāzēm*, trešā – *Talsu bibliotēcai*. Nākamās spēles notiks Talsos.

Šogad ieradās ne tikai komandas no Saldus, Ventspils, Talsiem, Liepājas, Dienvidkurzemes un Kuldīgas novada, bet arī Olaines un Latvijas Nacionālās bibliotēkas bibliotēku attīstības centra Rīgā. Tās sākās ar abu Skrundas bibliotēku apskati un gājēju līdz norises vietai Ventas pastaiģu takā. Uzdevumos vajadzēja gan profesionālās prasmes, gan

Netradicionālās sporta spēles *Bibliotekārs var visu* Skrundā sacentās komandas gan no Kurzemes bibliotēkām, gan Rīgas un Olaines.

atjautību.

„Gribējās, lai ciemiņi mūsu pilsētu iepazīst,” stāsta vadītāja Inga Zalta. „Bija septiņi

kontrolpunkti: jautājumi par Skrundu, par senvārdiem, kādus kādreiz te runājuši, likām minēt mīklas. Iesaistījām aktīvākos

no lasītāju klubīņa, kuri skaitīja punktus un skatījās, lai uzdevumi tiktu izpildīti. Laikapstākļi bija izcili!” Vārmeniece Edīte Krasnopa pirms četriem gadiem ievēlēja LBB valdē un izdomājusi, ka vajadzētu rīkot šādu pasākumu, lai bibliotekārus aicinātu ārā no ierastās vides, kopā atpūstos un sadraudzētos. I. Zalta turpina: „Tā bibliotēka, kas saņēmusi augstāko vērtējumu, apņemas spēles vadīt nākamajā gadā. Pagājušoreiz Kazdangā mūsu komanda ieguva pirmo vietu, un nekas cits neatlika kā uzņemties. Šogad bija citādāk, jo spēļu prieks tik liels, ka par to sadzirdēts ārpus Kurzemes – bija Olaines un Rīgas komanda. Olaine uzvarēja, bet, tā kā tā neatrodas Kurzē, kolēģi jautāja, vai organizēt nevēlas kāds cits. Talsinieki piekrita.

No sporta gan te ir maz – ir konkrētās vietas novadpētniecība, asprātība un atjautība, lai būtu jautri. Skrundā ievērojamām vietām izveidojam kvadrātodus, un tie aizveda uz mājaslapām vai virtuālām izstādēm. Šogad bija sponsori – brīnišķīgā Skrundas muiža pirmajām divām vietām sagādāja dāvanu karti, lai uzvarētāji te atgriežas un pilsētu iepazīst vairāk. Ciemiņi rakstīja paldies: viņi bija priecīgi, atpūtušies un teica, ka jautājumi bijuši interesanti. Gandarījums gan mums, gan viņiem.”

Skrundas bibliotēka patīcas visiem spēļu dalībniekiem – ziņojāmajam un atraktīvajam komandām – un idejas autorei, rīkotājai, LBB Kurzemes nodaļas un Vārmenes bibliotēkas vadītājai E. Krasnopai.

Avots: Kurzemnieks

Datums: 10.06.2025

VKKF atbalsta Skultes lasītavas projektu

Skultes bibliotēkas projekts *Literatūras pietura: Skulte* guvis atbalstu Valsts kultūrkapitāla fonda (VKKF) projektu konkursā, piesaistot 1600 eiro finansējumu. Tālab rudenī un ziemā plānotas astoņas tikšanās ar latviešu rakstniekiem, kas būs laba iespēja iepazīties un klausīties viņu darbu fragmentos, uzdot jautājumus un piedalīties sarunās, kas iedvesmo un paplašina redzesloku. Pie pieaugušajiem viesosies Arno Jundze, Inguna Dimante, Inga Gaile un Dzintars Tilaks, bet ar bērniem tiksies Evija Gulbe, Māris Rungulis, Sanita Reisone un Ieva Melgalve.

Avots: Auseklis

Datums: 10.06.2025

Lēdurgas bibliotēka pārcēlusies uz jaunām telpām

Lēdurgā noslēgusies vairākus gadus lolota iecere – uz jaunām telpām pārcēlusies bibliotēka. Šomēnes, klātesot Siguldas novada domes, Krimuldas un Lēdurgas pagastu apvienības pārvaldes vadībai, vietējo iestāžu, Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas pārstāvjiem, sadarbības partneriem, atbalstītājiem un citiem interesentiem, Lēdurgas bibliotēkas vadītāja Līga Rostoka rīkoja gaismas pils jaunās mājvietas durvju atvēršanas svētkus. Kopā ar bibliotēku tās jaunajās telpās atrodas arī valsts un pašvaldības vienotais klientu apkalpošanas centrs (VPVKAC). Gaismas pils adrese Emiļa Melngaiļa ielā 2 saglabājusies nemainīga, bet nu no 3. stāva, kur iestāde atradās vairāk nekā 40 gadus, tā pārcēlusies uz 1. un 2. stāvu ēkas labajā spārnā. Tā tagad ir ērtāk pieejama un mūsdiēnīgāka.

Komandas darbs

– *Žiņa par bibliotēkas telpu pārvēdi nāca kā dāvana. Kamēr nesākās būvdarbi, pat nespēju tam noticēt. Arvien biežāk man vaicāja, kad varēs nākt apskatīties jaunās telpas. Ir gatavs! Lapa ir pāršķirta un esam jaunā vietā. Ir ļoti padarīta darba sajūta. Šī diena un notikums tiks ierakstīts bibliotēkas un visas Lēdurgas vēsturē. Tas ir komandas darbs!* – uzrunājot atklāšanas svētkos sanākušos, sacīja bibliotēkas vadītāja L. Rostoka.

Pateicības vārdi par atbalstu, darbu, padomu, ieteikumiem un kopā būšanu bibliotēkas jaunās mājvietas projekta īstenošanā šodien tiekti daudziem, tostarp **Vilnim Vosam un viņa meitai Austraiļai** par Līgas ideju atspoguļošanu uz papīra celtniekiem saprotamā valodā. Pateicība SIA MORE projects arhitekti Sandrai Blāķei par sadarbību un kopīga risinājuma atrašanu, kā arī kolēģēm no Salaspils reģionālās bibliotēkas, kā arī Latvijas Bibliotekāru biedrības Bērnu un skolu bibliotēku sekcijas vadītāji Aijai Jankavai par padomiem un dalīšanos pieredzē, kā parci-zāk un ērtāk iekārtot telpas.

Kopienas spēks

– *Mūsu kopienai ir tāds spēks! Saņēmu tik daudz jaūtājumu, vai un kā var palīdzēt. Nevienam, kuram līdzu, neattieci. Paldies jums visiem!* – sacīja Lēdurgas gaismas pils vadītāja. Viņa bija pateicīga Garlība Merķeļa Lēdurgas pamatskolas 7. un 8. klases skolēniem par palīdzību pārvietot nozares literatūru uz jaunajām telpām. Īpašu paldies viņa vēlēja Ilonai un Anetei, kuras palīdzēja pārnest lielāko daļu krājuma. Līga uzteica arī Lēdurgas Lietišķo sieviešu klubu **Pilādzis** un tā vadītāju Sandru Zvidriņu par dāvoto novusa galdu un galda spēlēm, kas izvietotas jauniešu telpā. **Pilādzis** dāmām un savā galā būs vientuļāk, jo tik ļoti bija pierasts pie bērnu čalām un kņadas, kas valdīja bibliotēkā iepriekšējās telpās. Tikpat daudz un vēl vairāk jauno apmeklētāju S. Zvidriņa vēlēja arī jaunajā mājvietā. **Pilādzis** pārstāves gan apdāvināja L. Rostoku, gan uzteicēja turpināt viņu iesāktu krājumu **Lēdurga – manas mājas**, kurā tiek apkopoti lēdurdziešu stāsti par viņu mājvietām (gan jaunām, gan senām), un aicināja laudis doties uz bibliotēku dalīties šajos stāstos.

Sumināts tika arī Krimuldas un Lēdurgas pagastu apvienības pārvaldes vadītājs Ainārs Liepiņš un kaimiņi – Lēdurgas kultūras nama komanda ar vadītāju Ilii Kļaviņu. Īpašu paldies Lēdurgas bibliotēkas vadītāja vēlēja savai ģimenei – vīram un abām meitām – par palīdzību, pacietību un izturību.

Lēdurgas bibliotēkas jaunās telpas, griežot lenti, svinīgi atklāj Siguldas novada domes priekšsēdētājs Linards Kumskis (trešais no labās), bibliotēkas vadītāja Līga Rostoka un Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas Valsts pakalpojumu un datu pārvaldības departamenta pārstāve Sandra Reža

Iedvesmojoša vadītāja

Sirsnīgi laba vēlējumi un paldies vārdi tika veltīti arī pašai bibliotēkas vadītājai. – *Līga, tu mums esi īsts atradums. Tev idejas steidzas pa priekšu tām finansēm, kas mums ir, taču lai tas tevi neapstur. Atbalstīsim, kā vien varēsim!* – sacīja Siguldas novada domes priekšsēdētājs Linards Kumskis. – *Tas, ko paveikusi Līga, ir fantastisks darbs. Priecājos, ka mūsu kolektīvā ir tāds kolēģis,* – teica Siguldas novada bibliotēkas vadītāja Jelena Ozoliņa. Citi apmeklētāji viņai piekrita – L. Rostoka ir fantastisks cilvēks un lieliska bibliotēkas vadītāja, kura iedvesmo arī pārējos.

Savu tuvāko kaimiņu – Lēdurgas bibliotēkas vadītāju – sveica arī Siguldas novada klientu apkalpošanas pārvaldes vadītāja Inese Grīnvalde, kura ceturtdienās gaida apmeklētājus VPVKAC jaunajās telpās. Tur iedzīvotājiem pieejami aptuveni 200 valsts un papildus arī pašvaldības pakalpojumi, Siguldas novada kopumā ir septiņi šādi centri. – *Priecājamies par katru klientu. Nevienam netiek atteikts,* – teic I. Grīnvalde. Jautājumi, ar kādiem cilvēki vērsas šajā centrā, ir dažādi. Tiem piemīt zināms periodiskums, piemēram, februārī nekustamā īpašuma nodokļa jautājumi, bet martā aktualizējas gada ienākumu deklarāciju sagatavošana un iesniegšana. Ar skaisto notikumu Līgu sveica arī Lēdurgas pagasta biedrība **Smailes**, pensionāru, invalīdu, politiski represēto biedrība **Kamoliņis** un daudzi citi.

Gaismas pils dvēsele – pusgadsimtu vecā Ķīnas roze

Svētkos klāt bija arī iepriekšējā Lēdurgas bibliotēkas vadītāja Konstantīna Jēkabsons, kura šajā amatā pavadījusi piecdesmit gadus. Tikpat gadu ir arī Ķīnas rozei jeb bibliotēkas dvēselei. Tā K. Jēkabsonci uzdavināta, sākot darba gaitas bibliotēkā vēl tās vecajā mājvietā kādreizējā Lēdurgas ciema padomē. Līdz ar gaismas pili tā pārcēlusies uz Emiļa Melngaiļa ielas 2. nama 3. stāvu un nu devusies arī uz jaunajām telpām, precīzāk – novadpētniecības kabinetu 2. stāvā. Starp citu, todien ikviens bija aicināts uz speciāli izgrīztiem lapiņām uzrakstīt novēlējumu Lēdurgas bibliotēkai un iekārt rozes zarus. – *Man šī puke nesa laimi un strādātprieku. Arī lasītāji priecājās, ka tā teju vienmēr ziedēja. Līga, lai arī turpmāk tā nes laimi, prieku un daudz, daudz lasītāju, vislabāko un čaklāko!* – L. Rostokai vēlēja priekšgājēja, kurai gaismas pils un grāmatas joprojām ir sirdslieta. Pēc jaunas lasāmvielas viņa uz šejieni

Klātesošo izveidotā grāmatu ķēde uz bibliotēkas jaunajām telpām nogādāja dzejas krājumus

dodas regulāri, un nu būs precīga nākt uz jaunajām telpām. Plašās, gaišās un mūsdiēnīgās telpas patika arī Līvijai Girdiņš, kurai nu būs lielāks stimuls ceļu uz bibliotēku mērot biežāk. – *Vide iedvesmo cilvēku!* – viņa uzsvēra.

Pirms doties izstaigāt un aplūkot plašo un gaišo gaismas pili, vairāki desmiti klātesošo mazo un lielo interesentu izveidoja grāmatu ķēdi un no bibliotēkas iepriekšējām telpām uz jaunajām no rokas rokā nogādāja dzejas krājumus.

Idejās dalījās arī bērndārznieki

Lēdurgas bibliotēka nu kļuvusi plašāka, gaišāka un ērti izmantojama. Tajā ir vairākas dažādām aktivitātēm, pasākumiem. Iekārtotas atsevišķas telpas bērniem un jauniešiem. Izveidotas arī divas jaunas klusās lasītavas, kuras ikviens var izmantot netraucēti mācībām un darbam. Gaismas pils sienas rotā Elizabetes Ruginas zīmējumi, kas ir viņas 2018./2019. mācību gada nobeiguma darbs Maijas Pīlāgas Lēdurgas mākslas skolā. Zīmējumus **Mans ceļojums pa Krimuldas novadu** jaunieši bija radījuši Krimuldas novada krāsojamajai grāmatai. Lai gan pašvaldībā iecere netika īstenota, bibliotēkā šie darbi ir sakopēti, lai mazie apmeklētāji tos var izkrāsot pēc savas gaumes. Elizabetes darbus iekļaut Lēdurgas bibliotēkas interjerā palīdzēja vietējais dizainers un tehnoloģiju skolotājs Aivis Zariņš, kuram L. Rostoka pasniedza pateicību. Tā kā pārbūves un pārcelšanās darbu komandā bijuši iesaistīti vismaz seši ļāni (un tuvojās arī Līgo svētki), bibliotēkā skatāma viņiem veltīta alus kausu izstāde. Iekārtojot bibliotēkas telpas, uzklausti

arī Lēdurgas Bērnu kultūras konsultatīvās padomes, ko veido vecāko bērndārznieku grupiņas, ierosinājumi. To savulaik izveidoja Turaidas muzejrezervāta tagadējā direktore Jolanta Borīte, par ko jaunās mājvietas atklāšanas pasākumā L. Rostoka viņai sacīja paldies. Ņemot vērā jaunāko bibliotēkas apmeklētāju redzējumu, tās interjerā ielāta, piemēram, **LEGO** sienīņa, izvietota melna tāfele, kur ļaut vaļu zīmēšanas vai rakstīšanas talantam, kā arī zaļš paklājs, pufi u.c. Telpu pārvēdi Lēdurgas Emiļa Melngaiļa ielā 2 tika sāktā 2024. gadā. Tika pārbūvētas vai atjaunotas telpas, nomainīti logi, nokrāsota fasāde, iekārtotas bibliotēkas, tai skaitā VPVKAC telpas, kā arī ēkā nomainīti inženiertīkli – iekšējais ūdensvads un kanalizācija, elektroinstalācija un apgaismojums. Pārbūvi veica SIA **Wood Constructions** par līgumcenu 263 298,36 eiro (ar PVN). Projekts īstenots ar aizņēmumu Valsts kasē. Lēdurgas bibliotēka kļuvusi ne vien par zināšanu krātuvi, bet arī par modernu, kopienai pieejamu centru.

Līgas **LIEPIŅAS** teksts un foto

P.S. Vairāk attēlu no skaistā pasākuma Lēdurgā skatiet **Ausekļa** mājaslapā, sadaļā **Galerijas**.

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

MAF
Mediju atbalsta fonds

Par publikācijas saturu atbild projekta «Personības spēks» īstenotāja – SIA «Izdevniecība Auseklis».

Projekta Nr. 2025.LVIRMA/1.6.10/18

"Bibliotēkas patiesais spēks ir cilvēkos"

IZBAUDĪT KULTŪRU

Sarunā ar Ventspils novada Usmas bibliotēkas vadītāju Lauru Kļaviņu var just kurzemnieces sirdi – ko slavē, to siavē no sirds! Pērn simts gadus (dibināta 1924. gadā) sasniegusajā ciema bibliotēkā esot teju pusotrs simts lasītāju, tiesa, vasarās to skaits vēl pieaugot. Bibliotēkā tiekot abonēti 24 dažādi preses izdevumi, un bieži notiekot izstādes un arī tikšanās ar autoriem un citiem lasītājus interesējošiem cilvēkiem. "Vienlaikus ar kultūras notikumiem šajā pavasarī ļoti būtisks bija arī Latvijas pagastu bibliotekāru 7. kon-

gress Balvos, kas pulcēja bibliotēku darbiniekus, pašvaldību pārstāvjus, sadarbības partnerus un kultūrpolitikas veidotājus. Kongresa vadmotīvs – "Pagasta bibliotēka – kopiena: demokrātijai, ilgtspējai un saliedētībai" – iedvesmoja uz dziļām pārdomām par bibliotēku nozīmi mūsdienu sabiedrībā. Pagasta bibliotēka jau nav tikai grāmatu glabātava, bet dzīvs un dinamisks sabiedrības centrs, vieta, kur dzimst idejas, rodas attiecības un aug uzticēšanās. Bibliotēkas patiesais spēks ir cilvēkos – gan bibliotekāros, gan apmeklētājos, kuri kopā veido stipras kopienas," stāsta Laura Kļaviņa.

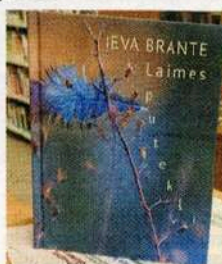

PUBLICITĀTES FOTO

Ventspils novada Usmas bibliotēkas vadītāja Laura Kļaviņa.

GRĀMATĀ. Dziļa pēcgārša

No pēdējā laikā lasītajām grāmatām visvairāk mani uzrunājis Ievas Brantes "Laimes puteklī". Tuvajā Spāres bibliotēkā bija arī tikšanās ar tās autori, un tas bija viens no pēdējā laikā spilgtākajiem notikumiem – emocijām ļoti bagāts, atmiņā paliekošs, klausītājus iesaistošs un piesaistošs. Nu jau kopš pasākuma pagājušas vairākas nedēļas, bet vēl joprojām "pilnām mutēm" esmu gatava stāstīt par šo tikšanos, vēl joprojām izjūtu dziļu pēcgāršu. Drīzumā esmu plānojuši autori aicināt arī ciemos uz Usmas bibliotēku. Pēc šīs grāmatas gan esmu plānojuši ielūgt kaut ko pilnīgi saldu, piemēram, Dīnas Džeferisas "Tējas plantatora sievu" vai Sāras Pīrsas "Biezokni", kā arī bibliotēkā stāvam rindā, lai lasītu Dženā Andersones "Krita aplūsi".

Ievas Brantes grāmata "Laimes puteklī".

ļoti uzrunāja visos darbos redzamais meža fons, priedes un migla. Īpaši gribētos uzsvērt, ka gleznots bija uz dēļiem un par rāmjiem kalpoja veci logu rāmji.

TEĀTRIS. Lepoties ar savējiem!

PUBLICITĀTES FOTO

Dalībnieki pulcējās uzvedumā "Skröderdienas Straumēnos" Anglijā.

Bieži pat viena pati braucu arī uz lielajiem teātriem, bet kā pēdējo vēlos izcelt Talsu novada teātra skatu Pastendē. Ļoti lepojami ar mūsu jauno teātra režisoru Miku Krastiņu, kuram vēl ir tikai 19 gadi, bet savā jauniesu teātrī "Es un Mēs" viņš jau veidojis Raiņa "Pūt, vējiņi!". Viņš pats ir savu izrāžu scenogrāfs, rekvizitors, skatuves strādnieks, pats modelē un šuj tērpus, pats ir aktieris un režisors. Šogad Mikus režijā skatījāmies arī Anglijā, Straumēnu muižā iestudēto brīvdabas izrādi "Skröderdienas Straumēnos" pēc tik pazīstamās Rūdolfa Blaumaņa lugas motīviem. Tā, tāpat kā citas jaunā režisora izrādes, bija ļoti spēcīga, mēs visi noteikti vēl par Miku daudz laba dzirdēsim!

KONCERTS. Saules gads

Usmas deju svētkos "Saules gads" piedalījās deju kolektīvi no dažādiem Latvijas novadiem.

Nupat, 7. jūnijā, Usmā notika deju svētki "Saules gads", un no šī koncerta guvu pārpārēm emociju, tas bija fantastiski, ka tik mazā vietā iespējams radīt ko tik lielul! Piedalījās deju kolektīvi no dažādiem Latvijas novadiem, kuri ezera fonā izdejoja gadskārtu ritējuma iedzīvinājumu caur deju, tie bija arī svētki vietējām kolektīvam – vidējās paaudzes deju kolektīvam "Usma" –, kas šogad svin desmit gadu jubileju. Mazā kopienā ir tik svarīgi darboties visiem kopā, mēs, bibliotēka un tautas nams, esam kā liela ģimene mazā miestīņā.

IZSTĀDE. Kurzemes meži miglā

Maijā skatīju izstādes gan Usmas tautas namā, gan arī pie mums, bibliotēkā, veidoju fotogrāfiju izstādi, bet velos īpaši uzsvērt gleznu izstādi Pastendes bibliotēkā. Tas bija vietējo mākslinieku gada darba veikums, un mani

Skats no Pastendes Mākslas studijas radošo darbu izstādes "Migla".

KINO. Filmas, par kurām domāt

Kadrs no filmas "Marija Montesori".

Es milu kino! Braucu arī uz kinoteātriem, un viena no pēdējām filmām, kas palikusi atmiņā, ir Montesori mācības izveidotājas, Marijas Montesori dzīvesstāsts – "Marija Montesori". Vēl viena filma, kas nesen likusi domāt, bija zinātniskās fantastikas komēdija "Kapsulas bērni" – bērni mūsdienās tiešām kļūvuši daudz sarežģītāki nekā citos laikos.

DIĀNA JANCE

Puzes novadpētnieku rosīgais mēnesis

Puzes novadpētnieku grupas darbība pat maijā neapsīka, tas bija mēnesis, kad godam noslēdzās aktīva darbošanās sezona kopā ar Puzes bibliotēku. Tās laikā pužniekiem un ikvienam citam interesentam bija dota iespēja satikt, uzklāst, izjautāt lēvējamus Latvijas cilvēkus.

20. maijā Pužē ieradās latviešu biologs, kurš specializējies dendroloģijā, Andrejs Svilāns. Viņš darbojas Dabas aizsardzības pārvaldē, Latvijas Dendrologu biedrībā un Latvijas Nacionālajā botāniskajā dārzā Salaspilī. Pirms lekcijas Svilāna kungu ar Puzes pagasta interesantākajiem objektiem, kas saistīti ar dendroloģiju, iepazīstināja Agris Āboliņš. Apskates laikā viņi pabija Dandzītēs, un Svilāna kungs pieļāva domu, ka mūsu slavenā Dandziņu goba patiesībā varētu būt viena, – lai to uzzinātu, pagaidīsim vasaru un nopietnāk pētīsim koka lapas.

Pie pužniekiem Svilāna kungs ieradās ar lekciju "Sākumā bija dārzs – ieskats cilvēka un augu nemateriālā attiecībā vēsturē". Tas bija stāstījums par augu lomu cilvēka dzīvē, jo tie nodrošina mūs ar skābekli un veic neskaitāmus labus darbus klimata regulēšanā. Bez augiem nav iedomājama cilvēka eksistence, tie var nodrošināt cilvēku ar apģērbu, ar apaviem, ar pārtiku, ar mājokli, ar kurināmo, ar smērvielām un citām izejvielām rūpniecībā, ar zālēm un ķermeņa kopšanas līdzekļiem. Augi ar barību nodrošina dzīvniekus, tāpat ir barības ķēžu pamatu pamats.

Sanēmim skaidrojumu par augu ietekmi cilvēka estētiskajā audzināšanā, kas ietver sevi dāzu un parku mākslu. Augi ir arī reliģisko tradīciju un rituālu atribūts, tā radusies saistība vārdiem "ziēds" un "ziēdot". Izskanēja plaša informācija par ļoti daudziem augiem, par modes tendencēm augu izvēlē, par senām atklātni-

tēm, kas to apliecina, par puķu valodu, par parku veidiem u. c. Klausītāji varēja uzzināt jautājumus un saņemt kvalitatīvas atbildes. Iespēju uzzināt ko jaunu par augiem cilvēka dzīvē izmantoja ne tikai pužnieki, bet arī ļaudis no kaimiņu pagastiem un pat no kaimiņu novadiem. Nākamajā dienā no Svilāna kunga saņēmām īsu tikšanās vērtējumu: "Sirsniņš paldies par uzaicinājumu un sirsnīgo uzņemšanu, par atsaucīgo publiku! Un par dendroloģisko kolekciju ar dažu labu pārsteidzošu eksemplāru."

Maijā Puzes novadpētnieki turpināja darbu pie kureļu pieņemšanas vietas sakopšanas Stiklos. Ir sarūpēti kociņi un krūmiņi stādi, tie iestādīti, un ceram, ka priecēs ikvienu šīs vietas apmeklētāju. Īpaši jāuzteic Sanītas Bergas uzņēmība un veikums, visus mobilizējot šim darbam, nopietnu palīdzību Sanīta saņēma no Jāņa Bītes un Gedras Gorjunova, protams, ka darbos viņu nopietni atbalstīja arī citi no-

Biologs Andrejs Svilāns, viesojoties Pužē. AGRA ĀBOLINA FOTO

vadpētnieku grupas dalībnieki.

29. maijā novadpētnieki viesojās Dundagā pie Gunāra Laičāna. Lai iepazītos ar viņa aktīvo darbošanās kolekcijas veidošanu Vecmūižas stallī, kur viņš, kā jau fiziķis, saliek visu pa plauktiņiem. Tā ir bagātīga mūsu vēsturisko sadzīves priekšmetu kolekcija, kuri izmantoti pirms daudziem gadu desmitiem, to apskate apmeklētājus ieved bērnības pasaulē.

Gunārs Laičāns savā dzīvē bijis skolotājs, diskotēku organizētājs, Dundagas pagasta padomes

priekšsēdētājs, Saeimas deputāts un tagad savas mājas muzeja īpašnieks un "diskotēku vectētiņš". Vecmūižas stallī tikšķ simtiem palksteņu, te skan senas melodijas, ja vien kāds vēlas tās klausīties, un līdzās tam visam Gunārs stāstījums par ikvienu no kolekcijā izvietotajiem priekšmetiem, kas rūpīgi sistematizēti.

Pēc nelielas vasaras pauzes Puzes novadpētnieki turpinās iesākt darbošanos, tiekamies rudeni!

Māra Kraule

Avots: Ventspils Novadnieks

Datums: 10.06.2025

Pašu spēkos nopļaut nātres

"Tiekamies Ziemeļu priekšpilsētā!" Valtera bibliotēkas vadītāja Ērika Korāte ne tikai uztur šo domubiedru un rajona aktīvistu grupu feisbukā, bet piedalās arī Veļņiemas vēstures apkopšanā, rīko pasākumus programmā "Kaimiņu būsana" un aicina apkaimes iedzīvotājus iesaistīties projektos, pielikt roku, lai būtu labāka dzīve, un aizstāvēt savas tiesības uz to.

– Cik sen esi saistīta ar Veļņiemu, un kā sākās šīs stīgas attiecības?

– Ar Veļņiemu esmu saistīta tieši 15 gadus. 2011. gadā atrācu strādāt uz Valtera bibliotēku. Pirms tam nebija nekādas nojaušas par to, kas tur pāri lītim ir. Esmu Jauniešpājas meitene, dzimuši Alsungā. Man te nebija nekādas vajadzības būt, revīnu nepazīnu.

– Un kas atklājās – kas tad šeit ir?

– Pirmās lielās pārsteigums man bija Mikelis Valters. Pirms tam es šādu vārdu nebiju dzirdējusi. Izstāde par viņu bija pirmās, ko toreizējā bibliotēkas vadītāja Elita Pole ar sajūsmu izrādīja. Viss pārējais... no kādreizējās godības vairs nebija pilnīgi nekā. Elita ir liela vēstures entuziaste, viņa stāstīja, ka tur bija tas un tur atkal tas... Kad šogad izdomājām, ka vajag vairāk papētīt Veļņiemas vēsturi, Kristīne Jākabsons daudz ko zināja, parādīja bildes, arī Anna Protčenko, Inita Vanaga, daudz vietējie, tāpat ir Jāņa Goldberga liecības par to, kas šeit bijis. Tīcu, ko vēl būs bildes un stāsti un vietējiem iedzīvotājiem atklāties kaut kas pilnīgi negaidīts.

– Domāju, daudziem ir pārsteigums, ka apkaimes vēsture nesākas ar rūpnīcu "Lauma".

– Jā, Mēs arī daudz par to diskutējām, kamēr gatavojām projektu. Anna Protčenko saka: "Un tad sākās rajona uzplaukums ar

"Laumas" rūpnīcu." Kristīne Jākabsons iebilst: "Par to vēl varētu pastīdēties!" Veļņiemiešiem ir dažādi gājis. Piemēram, manas draudzenes Silvijas opas uzbūvēja māju 1932. gadā. Kara laikā viņi bēga, māju nobombardēja. Silvijas tētis atnāca no armijas, sakrāja naudu un uzcēla atkal māju tajā pašā vietā. Un tad viņus no šīs mājas izlika. Tā sāpe ir, jo latvietim sava zeme, savs stīvētiņš ir ļoti svarīgi. Vēsturiskās izpētes, tas, kas atklājas, ir tīvs hrīnisms. Par šo rajonu neviena grāmata nav sarakstīta, nekas nav pētīts tā, kā pētīta Karosta vai vēsturiskais centrs. Pat Jauniešpāja ir vairāk pētīta par šo mikrorajonu. Vēl mazāk zināts ir vienīgi Ezerkrasts, kas arī ļoti neteiznīti.

– Taču iniciatīvas grupa neskatās tikai pagātnē, jūs aktīvi rīkojaties, lai Veļņiemā kaut kas būtu arī turpmāk.

– Pagātnes pētīšana ir tāpēc, lai būtu kustrācija, lai cilvēki, kas piedzīvojuši vēsturisko neteiznīgumu, varētu publiski izsāpēt savu sāpi un mierīgāk skatīties nākotnē. Mūsu aktivitāte vērstā uz to, lai šo mikrorajonu padarītu labāku. Projekts "Kaimiņu būsana" satiekamies no dažādām vietām – Kristīne Dzelme ir no ostas rajona, Sandra Brūna nāk no Abesļu ielas kvartālā, kur ir netipstīlais Veļņiemis, Anna kā bijusi "Laumas" avīzes žurnāliste vairāk pārzina rūpnīces postni.

→ 2.lpp.

SIRTA GERTSONA FOTO

Avots: Kurzemes Vārds

Datums: 06.06.2025

Pašu spēkos nopļaut nātres

→ 1.lpp.

Es vispār esmu skats no malas. Domājot par to, kas mūs apvienos un ar ko sāksim, sapratām, ka rajonā vispār nav zaļās zonas, kur varētu satikties, kopā darboties, svinēt svētkus, lai kopiena nebūtu sašķelta. Nonācām pie secinājuma, ka tam jābūt Velnciema parkam, kas iezīmēts kā Ventspils ielas parka zona, jo tas nav oficiāls nosaukums parkam, tā ir vienkārši teritorija. Izstaigājām, apskatījām, kas tur būtu vajadzīgs. Kristīne atrada Gundara Viķsnas arhitektu biroja izstrādāto projektu, kura autore ir olnavu arhitekte Zane Viņķele.

Kad tāds projekts tapis?

Tas ir 2010. gads, no projekta nekas nav realizēts, bet tas ņemts par pamatu, veidojot Porziņa sporta laukumu un bērnu laukumiņu. Mēs gribam panākt, lai kārtu pa kārtai taptu ļoti laba atpūtas vieta, kas būtu piemērota arī māmiņām ar maziem bērniem. Ja viens ratīšos un otrs blakus, lai nav jākāpj ar viņiem autobusā un jābrauc uz centru, bet varētu vienkārši aizstumties līdz parkam, kur var gan mazo bērniņu aprūpēt, gan lielais jūtas labi. Gribam kaut ko darīt, lai šī rajona cilvēki kļūst drosmīgāki, pārliecinātāki, ka arī viņiem kaut kas pienākas. Man ir skumji, kad atnāk mūsu lasītāja, inteligenta sieviete, un saka: "Tu dzīvo pie ostas. Nu ko tu gribi?" Tā nevar samierināties, mēs cīnāmies.

Te nu es gribu pavaicāt par tavām suitu asinīm. Man šķiet, ka suiti nekad neļaus kāpt sev uz galvas?

Protams! Līdz pēdējam elpas vilcienam cīnās, ir pašpārliecināti un bezbailīgi. Tāda ir audzināšana, ka pēdējais, vajātais posms ir svarīgākais, lai komanda būtu stipra. Arī pasaka tieši acis. Man kursā meitenes teica, ka Ērika var tikai pa tiešo pateikt. Ne jau iznīcināt cilvēku, bet pateikt, ka ir tā un tā, nevis iet mājās un raudāt spilvenā. Es gribētu, lai visa apkaimē iesaistās un lai mēs kopā cīnāmies par savām tiesībām. Mēs esam 14 tūkstoši, kāpēc lai mums nebūtu kaut kas? Vismaz viens maziņš parks, vismaz viena piekļuve jūrai. Un galvenais, lai mums neuzceļ kaut ko šausmīgi bīstamu blakus un katru dienu neputina putekļus. Atbrauc no Rīgas gudri cilvēki un saka, ka vajadzētu vairāk zaļās zonas, lai uztvert putekļus. Kad jāveido, izrādās, ka neviena teritorijā nav piemērota vai jābūvē kaut kas cits. Ir tik liela bezcerība. Daudz kas pazūd tulkojumā, jo te ir daudz cīnītājus. Bet tikai mūsu pašu spēkos ir nopļaut nātres.

SILVIJAS VEITAS FOTO

Ērika vada pārgājienu pa Miķeļa Valtera vietām Jaunlepājā.

VIZĪTKARTE

Ērika Korāte

- Dzimusi 1976. gadā Alsungā.
- Jaunākā māsiņa, divu brāļu lūtekle.
- Pabeigusi Alsungas vidusskolu.
- Liepājas Pedagoģijas augstskolā studējusi latviešu filoloģiju.
- Absolvējusi Laterāna Pontifikālās Universitātes filiāli – Rīgas augstāko reliģijas zinātņu institūtu.
- Nokārtojusi bibliotēkā eksāmenu Latvijas Nacionālajā bibliotēkā.
- Mīļākā krāsa – dzeltena.
- Ja kaut kur atcīna, tad saka "jā".

Kā no Alsungas nonāci Liepājā?

Bija 90. gadi. Es, protams, gribēju braukt uz Rīgu studēt, tā ir mammas dzimtā pilsēta, bet viņa ar omi izlēma, ka tas būs pārāk dārgi. Tāpēc man palika viena izvēle – braukt studēt uz Liepāju. Dīkstēju izvēlēties, ko studēt, bet ne – kur. Vienā ziņā jau labi, es to nemaz nenožēloju.

Vai te bija tas, ko gribēji studēt?

Nē, es būtu studējusi vēsturi. Nebija sliktas arī filoloģijas studijas. Varbūt, ja būtu izstudējusi vēsturi, mani vairs tā neinteresētu. Mūsdienās jau tā nav problēma, pašmācībā var apgūt visu, ko grib.

Kā radās doma par darbu bibliotēkā?

Latviešu valodas skolotāja man teica jau bērnībā, ka vispiemērotākā būtu bibliotekāra profesija, jo man patīk visu pa kastītēm sakārtot.

Pedante?

Jā, lai gan pati sevi par tādu nenosauktu. Man patīk veikt pedantiskas darbības – plānot, izstrādāt stratēģijas. Un patīk lasīt grāmatas, protams. Gimeņi visiem patika, arī brāļiem. Darbu bibliotēkā man piedāvāja, kad biju bezdarbniekos. Iepriekš strādāju Virgā, mazā skolīnā. Bija daudz bērnu un divas latviešu valodas skolotājas, bet pēc

novadu reformas 2009. gadā Virgu pievienoja Priekulei. Daudzi bērni pameta mazo skolīņu, divām skolotājām darba vairs nepietika. Teicu, lai paliek kolēģe, jo vai tad vietējais cilvēks ies prom no darba. Vienmēr esmu pajāvusies uz Dievu. Man teica: "Ērika, ko tu dariš, kad tev nekā nebūs?" Kā – nebūs?

Dievs taču zina, ka man vajag ēst. Neviens brīdī neuztraucos. Protams, no savas puses jādara viss, bet neuztraucos par to, ka man nebūs tas, kas dzīvībai nepieciešams. Vēl esmu strādājusi skolā Pāvilostā, arī Liepājā bērnu dārzā, grāmatnīcā. Kad es palieku kādā darbavietā ilgāk par gadu, uz mani skatās tā jodīgi – tiešām neiesi prom? Tikai bibliotēkā esmu ilgāk. Ja man kļūst garlaicīgi vai kaut kas nepatīk, vispirms uzskatu darbu un tikai tad meklēju citu. Pieredze ir iemācījusi, kā komunicēt ar cilvēkiem. Manai mammai bija tikai viena darbavietā – bērnu dārzā, un par to bija gods un slava, bet es uzskatu, ka cilvēkam lielāka vērtība ir vairākas pieredzes.

Ko tās pašlaik sniedz?

Ļauj saprast no odes puses, ko vajag skolotājam, ko – bērnu dārza audzinātājam, kad viņi atved bērnus uz bibliotēku. Palīdz uzrunāt un pārliecināt cilvēkus, kad gribu savākt parakstus par parku. Nevaru stāstīt, ka parkā būs vingrošana, ja tā neinteresē, tad saku, ka tur varēs nākt ar grupas bērniem.

Daudzies varbūt liekas, ka bibliotekārs tikai sēž un gaida, kad kāds ienāks pēc grāmatām, taču moderna bibliotēka ir ļoti rosinīga vieta.

Grāmata kā kultūras savstāvdaļa ir svarīga, bet biblio-

tēkai jau gadus divdesmit pilnīgi noteikti ir daudz plašāka nozīme. Tā ir vieta, kur nāk socializēties, satikties, parunāties, izmantot digitālos pakalpojumus. Bibliotekārs nevar ne brīdī gulēt uz lauriem, jo katru dienu ir kāds jauns digitāls izaicinājums. Lielākā daļa mūsu lasītāju ir strādājošie. Pensionārus ļoti pazaudējām covidā laikā. Mūsu uzdevums ir nokert cilvēkus, kuri tikko aizgājuši pensijā, iesaistīt, lai viņi paliktu sociāli aktīvi. Vēl jāorientējas, kas notiek politikā. Tagad Krievija nemaksā cilvēkiem pensijas, un mēs esam degpunktā šajā sakarā.

Kā tad bibliotēkā var viņiem palīdzēt?

Mēs varam tikai mierināt un teikt, ka, iespējams, nav tā, ka Krievija samaksājusi visiem Rumānijā un Ungārijā un tikai Latvijā ne. Jādomā, kādus vēl pakalpojumus ieviest, jo šī ir vienīgā kultūras iestāde visā mikrorajonā. Alsungā ir divarpus tūkstoši iedzīvotāju, bet tur ir kultūras nams, rāda kino un ir visādas citādākas izklaides. Nevienam viņiem nesaka, ka iedzīvotājiem vajadzētu iet uz Kultūras namu, lai brauc turp. Kāpēc lai šeit vietējiem nebūtu iespēja satikties un tikloties? Pateicoties "Kaimiņu būšanai" un "Liepājai 2027", esmu iepazīsinusi daudzus cilvēkus.

Valtera bibliotēku pazīst pēc Grāmatēžu klubiņa.

Grāmatēžu klubiņš ir lielā veiksmes loze, jo Linda Ulāne pirms desmit gadiem dzīvoja šajā mikrorajonā un gribēja socializēties, tieši par grāmatām parunāt. Viņa atnāca un teica: "Derēs!" Biju ļoti nobijusies, ka viņa var pateikt "nederēs" un vairs nenākt. Sadarbībā ar Lindu tikšanās ir katru mēnesi, desmit gados viņa ne reizi nav nokavējusi. Linda personīgi caur

biedrību "Radi vidi pats" mani iesaistījusi projektos. Bez viņas es nebūtu arī "Kaimiņu būšanā". Mēs gribētu, lai vairāk cilvēku pievienojas Grāmatēžu klubiņam. Viņi nenāk, jo domā, ka te visi ir savstarpēji pazīstami, bet patiesībā cilvēki ļoti mainās. Vēl biedrē stereotips, ka te noteikti apspriež ļoti sarežģītas grāmatas ļoti augstā stilā. Bet tas jau ir pats jaukālais, ka katram ir savs redzējums un savs viedoklis. Mēs no tā tikai baģatīnāmies.

Tu esi ne tikai organizatore, bet arī kultūras baudītāja. Kas interesē vairāk?

Man vairāk patīk amatiermāksla. Ja mani ļoti pierunā, aizēju uz "Lielo dzintaru" vai Liepājas teātri. Man liekas, ka amatiermāksla ir tāda... no sirds. Piemēram, par Liepājas Neatkarīgo teātri es negribētu teikt, ka tur ir amatieri, amatierismu es tur neredzu, nekad nav bijusi vilšanās. Man patīk mazais formāts, kur ir nedaudz skatītāju, nevis milzīga zāle, un kur spēlē no visas sirds.

Patī neiesaisties amatiermākslā?

Esmu daudz ko darījusi, tomēr labāk esmu baudītāja. Tas mazāk laika prasa un mazāk enerģijas. Aizrašanās man ir – Svētdienas skoliņa, kur izpaužos.

Pieminēji 2027. gadu. Kā tev liekas – izdosies Liepājai Eiropas kultūras galvaspilsētas gads?

Ir jāizdodas, jādara viss un jādomā pozitīvi. Vairāk pašiem jāiesaistās un jāatsaucas. Un maziet labāk jākomunicē, vajadzētu vairāk apspriesties ar cilvēkiem. Bibliotēkas ir atvērtas tādām pārrunām. Protams, nodibinājums realizē to programmu, kas tam ir, bet tā ir jānovēd līdz cilvēkiem. Tad jau nevar neizdoties.

Linda Kilevica

Avots: Kurzemes Vārds

Datums: 06.06.2025

Bibliotēkā atklāj Madonas svētkus

STELLA PUTNIŅA

6. jūnijā pie vienas no Madonas stāstu glabātājām – bibliotēkas – ar plašu programmu tika atklāts Madonas svētku stāsts.

Madonas novada bibliotēkas direktores vietniece **Daiga Poča-Lapiņa**, uzrunājot klātesošos, atgādināja: – Šeit pulcējamies, lai svinētu mūsu mīlās pilsētas 99 gadu jubileju. Madona nav tikai punktiņš kartē, tās ir mūsu mājas un vieta, kur dzimst idejas, attīstās sapņi un saskaņā ar dabas varenumu dzīvo radoši un jaunām idejām atvērti cilvēki. Pilsētas svētki ir laiks, kad pilsēta uzplaukst īpaši krāšņi – ielās skan smieklī, uz skatuveņiem atdzīvojas māksla un katrā satikšanās vietā jūtama piederības sajūta. Šeit, pie Madonas novada bibliotēkas, Madonas vēsturiskajā centrā, izsakām pateicību tiem, kas veidojuši Madonu vakar, veido to šodien un turpinās to darīt arī rīt.

Madonas apvienības pārvaldes vadītājs Guntis Ķeveris uzsvēra: – Madonas pilsētai ir ļoti sena vēsture, kā redzams jaunajā filmā "Dziesmu avots 1866", šī vieta bija viena no pirmajām, kur tapa Latvijas kods, vēsture un tautas apziņa caur dziesmu. Šodien atklājam pilsētas svētkus ar to, kas mēs latvieši esam – ar dziesmu, deju un grāmatām, kurās aprakstīta mūsu vēsture.

Madonas vēsturiskajā centrā atklāti pilsētas svētki, pārcilātas svarīgas vēstures lappuses un ar bērnu un jauniešu deju priekšnesumiem radīts prieks.

Foto – AGRIS VECKALNIŅŠ

Jau par neatņemamu pilsētas svētku sagaidīšanas tradīciju kļuvusi Madonas novada bibliotēkas ikgadējā aktivitāte, kas ļauj iepazīt Madonu, tās vēsturi, cilvēkus un kultūrvēsturisko mantojumu. No 28. maija līdz 4. jūnijam ikviens interesents varēja doties pastaigā "Gaiļa takas Madonā" un pilsētvidē atrastajiem gaiļiem dot radošus un asprātīgus nosaukumus. Piemēram, viens no sešiem pastaigas maršrutā sastopamajiem gaiļiem atradās pie Madonas novadpētniecības un mākslas muzeja, un tam doti tādi nosaukumi kā "novadpētniecības gailis", "informinators", "kolekcionārs", kā arī citi. Interesantāko gaiļu nosaukumu devēji svētku atklāšanas pasākumā ieguva balvas.

Pasākuma apmeklētājus priecēja dejotāji no PII "Prieditē" un mūsdienu deju grupas "Aliens".

Avots: Stars

Datums: 10.06.2025

Skolēni mācās demokrātiju

KRISTĪNE DUĻBINSKA

10. klases skolēni no trim Ventspils skolām – Valsts 1. ģimnāzijas, 4. vidusskolas un 6. vidusskolas – šonedēļ piedalījās interaktīvā nodarbībā, mēģinot izprast demokrātijas svarīgākos principus. Nodarbību rīkoja Europe Direct Ventspils un Ventspils bibliotēka.

Nodarbības mērķis bija, iesaistot jauniešus praktisku uzdevumu veikšanā, veicināt izpratni par demokrātiju, tās svarīgākajiem principiem un procesiem. Nodarbībā jaunieši uzzināja vairāk par taisnīgumu, to, kā demokrātijā notiek lēmumu pieņemšana, un izteica savus viedokļus par demokrātijas stiprajām pusēm un trūkumiem. Ar jauniešiem strādāja Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūta pētnieks, nodibinājuma *Demokrātijas fonds* valdes loceklis Ģirts Jankovskis un Kurzemes NVO centra valdes priekšsēdētāja, projektu vadītāja, līdzdalības eksperte Maija Jankovska.

Pirmajā uzdevumā jaunieši sadalījās grupās pa deviņiem un saņēma uzdevumu iespējami taisnīgi sadalīt resursus – piešķirtās 12 konfektes – blakus grupas skolēniem. Tā kā visiem vienādi sadalīt nebija iespējams, par to, kā resursus sadalīt, jauniešiem bija jāvienojas, diskutējot grupā, bet pēc tam izvēlētais dalīšanas princips jāpaskaidro.

Lielākā daļa izdalīja vispirms katram pa vienai konfektei un pēc tam atlikušās trīs konfektes dalīja vai nu pēc dzimuma principa jeb iedzimtām pazīmēm, piešķirot tās grupas meitenēm, vai pēc nejaušības principa. Daži to, kurš dabūs papildu konfekti, noteica ar spēles *akmens, šķēres, papīrs* palīdzību, bet citi lika izpildīt uzdevumu, kur papildu konfekti ieguva tas, kurš ātrāk un pareizi atbildēja uz jautājumu.

Ģirts Jankovskis, komentējot jauniešu izvēles, secināja, ka visas grupas resursus dalīja, piešķirot vispirms katram cilvēkam pa vienai konfektei. Neviena no grupām nebija izlēmusi atdot visas 12 konfektes vienam cilvēkam, lai viņš tālāk tiek galā ar situāciju. Eksperts arī sacīja, ka viņam neļuva skaidrs, kāpēc vairākos gadījumos otru konfekti piešķīra tieši meitenēm, nevērtējot to, ka meitenes varbūt nemaz negrib divas konfektes, bet kāds zēns būtu priecājies par divām. Netika arī izmantoti kompensējošie mehānismi – tas, ka tiem, kuri saņem divas konfektes, būtu kaut kas papildus jādara.

«Ar taisnīgumu ir tā, ka parasti cilvēki ikdienā bieži vien ļoti viegli saka – tas nav taisnīgi, tas ir taisnīgi – un nepaskatās, kādēļ tas taisnīgums konkrētā situācijā ir bijis. Vienmēr vajag uzdot jautājumu – vai tas ir taisnīgums, kurā es gribu dzīvot? Vai tas ir tas taisnīgums, kas mums ir vajadzīgs?» skaidroja Ģirts Jankovskis. «Demokrātijas formālā definīcija ir tāda, ka tā ir ļoti taisnīga. Tā pieprasa, ka mēs iesaistāties un diskutējam par taisnīgumu. Runājam par to, vai tiešām tas ir taisnīgi, vai kaut ko nevajag mainīt. Runāt par kaut ko, diskutēt – vēl nenozīmē, ka kādam ir taisnība. Jo taisnība ir mūžīgs ceļš uz to, bet tam nekad nav rezultāta. Jo pasaule diemžēl nav vistaisnīgākā vieta, kur dzīvot, jo mēs piedzimstam katrs ar savām īpašībām, vajadzībām un prasmēm.»

Otrajā uzdevumā *Kvadrātmērs demokrātijas* jaunieši atkal sadalījās grupās. Šoreiz vienas grupas septiņiem, astoņiem cilvēkiem bija jāspēj visiem satilpt vienā kvadrātmetrā, kas bija ar lenti iezīmēts uz grīdas, un šādos apstākļos, šaurība, jāspēj vispirms vienoties, izvēloties vienu no četriem pasākuma rīkotāju dotajiem jautājumiem, bet pēc tam – pieņemt lēmumu, piekrist tam vai ne. «Demokrātijā ir jāpieņem lēmumi, un bieži vien ir jāizvēlas starp jā un nē. Klasiski sakām, ka patiesība ir kaut kur pa vidu, bet šajā spēlē patiesība nebūs pa vidu,» sacīja Maija Jankovska.

Visbiežāk grupas izvēlējās lemt par to, vai būtu jāveic IQ tests, lai varētu piedalīties vēlēšanās. Vēl grupas izvēlējās spriest par to, vai būtu jāpaaugstina minimālās prasības centralizētajos eksāmenos un vai sievietēm būtu jānodod obligātajā militārajā dienestā. Daļa jauniešu atzina, ka grupai bija viegli vienoties par kopīgo pozīciju, jo visiem bija vienots viedoklis, savukārt citi bija lēmumu pieņemšanā balsošanas ceļā, ar balsu vairākumu.

Trešajā uzdevumā jauniešiem grupās bija jānoformulē, kāpēc demokrātijā dažkārt nav viegla un kas tajā ir grūts, kā arī jāatrod argumenti, kāpēc demokrātijā ir vērtīga. «Demokrātijā nemaz nav tik vienkārša, un mums pašiem ir jātrenējas būt demokrātijā,» nodarbības noslēgumā sacīja Maija Jankovska.

EUROPE DIRECT
Ventspils

Foto: Krista Kūla

Pildot praktiskus uzdevumus, piemēram, mēģinot iespējami taisnīgi sadalīt konfektes citas grupas dalībniekiem, vidusskolēni mācījās par demokrātiju.

Avots: Ventas Balss

Datums: 16.05.2025

Smiltenes novada bibliotēku darba laiks vasarā

Līdz 31. augustam Smiltenes novada bibliotēka, Bērnu apkalpošanas nodaļa un Raunas bibliotēka apmeklētājiem būs atvērta pēc vasaras darba laika. Aicinām iedzīvotājus iepazīties ar izmaiņām, lai veiksmīgi plānotu savus bibliotēkas apmeklējumus.

Smiltenes bibliotēka atvērta darba dienās no pulksten 10.00 līdz 18.00, sestdienās slēgta, Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļa atvērta darba dienās no pulksten 10.00 līdz 16.00, sestdienās slēgta. Raunas bibliotēka no 9. jūnija līdz 1. jūlijam un no 18. augusta līdz 28. augustam atvērta pirmdienās, otrdienās, ceturtdienās, piektdienās no pulksten 9.00 līdz 12.00 un no pulksten 13.00 līdz 18.00, trešdienās no pulksten 9.00 līdz 13.00, sestdienās slēgta. Savukārt no 28. jūlija līdz 17. augustam atvērta darba dienās no pulksten 9.00 līdz 12.00 un no pulksten 13.00 līdz 18.00, sestdienās slēgta.

Smiltenes novada bibliotēka atgādina, ka katra mēneša pēdējā pirmdienā ir spodrības diena, bibliotēka apmeklētājiem šajā dienā ir slēgta.

Sanita Lārmane

Smiltenes bibliotēkas vecākā
bibliotekāre

LNGB skatāma izstāde bērniem

Līdz 11. jūlijam Limbažu novada Galvenajā bibliotēkā (LNGB) jaunākie lasītāji ar ģimenēm aicināti iepazīties ar ilustratīvu izstādi, kurā atainota mākoņu pasaule no *Montes stāstu* pirmās grāmatas *Kur es biju, kad es nebiju*. Tās stāstu autore ir Renāte Bērante, savukārt mākslinieciskā autore – limbažniece Sabīne Baumanē. Viņa ir mācījusies Limbažu 3. vidusskolā un vietējā mākslas skolā. Pēcāk ceļš aizvedis uz galvaspilsētu, kur Sabīne studējusi dizainu Ekonomikas un kultūras augstskolā un Latvijas Mākslas akadēmijā. Tomēr viņas veikums pazīstams katrā ģimenē, kur mazākie ģimenes locekļi mēlojas no Sabīnes radītā burtiņu šķīvja, kam uz malas sasēdusi burtiņu rinda.

Grāmata *Kur es biju, kad es nebiju* ir autore un ilustratore debijas kopdarbs bērnu literatūrā. 2022. gadā tā saņēmusi Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu par gada debiju bērnu literatūrā un grāmatu mākslā, kā arī Latvijas Sabiedriskā medija lasītāju simpātiju balvu. – *Izstāde atklāj bērniem, ka caur iztēli var rast atbildes uz šķietami sarežģītiem jautājumiem. Instalācijā iekļauts saturs no Montes pirmās pasaku grāmatas, kur viņa meklē atbildi par dzīvi pirms piedzimšanas un atklāj, ka ikviens bērns ir bijis īpaša zvaigzne debesīs, – teic R. Bērante, kurai ideja par Monti radusies, pateicoties meitas un citu bērnu zinātkārajiem jautājumiem.*

Izstādes laikā bibliotēkas apmeklētājiem būs iespēja iepazīties arī ar jaunāko Montes grāmatu *Maziņš puncītī* un aplūkot lielformāta ilustrācijas no tās. – *Šī bērniem ir lieliska iespēja šķietami sajukt grāmatā redzēto reālajā dzīvē. Ļoti ceram, ka izstāde rosinās bērnus atvērt ne tikai Montes stāstu grāmatas, bet rūpīgāk aplūkot arī citas, – atklāj S. Baumanē.*

Sagatavoja

Faniņa ROMEIKO

Salacgrīvas bibliotēkā jauna izstāde

Salacgrīvas mākslas skolas skolotāja Patrīcija Ieva Upate savus darbus, kas tapuši saulainajā Portugālē, ļaujoties citādākai videi, gaismai un noskaņai, ir izstādījusi pilsētas bibliotēkas lasītavā. Izstāde *Todo Cambia (Viss mainās)*, kuras nosaukums ir aizgūts no dziesmas (tā kļuvusi par iedvesmu radošajam procesam), atgādina, ka viss – vietas, sajūtas un katrs no mums – ir mainīgs.

Avots: Auseklis

Datums: 10.06.2025